

Početna stranica>Pokretanje sudskog postupka>Gdje i kako>Kako pokrenuti sudski postupak?

Kako pokrenuti sudski postupak?

Rumunjska

1 Moram li se obratiti sudu ili postoji i druga mogućnost?

Svaka osoba koja ima potraživanje prema drugoj osobi mora podnijeti zahtjev sudu koji je nadležan za predmetnu stvar. Stvar se može uputiti sudu tek nakon dovršetka prethodnog postupka, ako je on izričito predviđen zakonom. Dokaz o dovršetku prethodnog postupka mora se priložiti zahtjevu.

Stranka u sporu može iskoristiti i alternativne načine rješavanja sporova.

Prije obraćanja sudu postoji mogućnost mirenja. Tijekom pravnog postupka sudska tijela obvezna su upoznati stranke s mogućnošću i prednostima mirenja. Postupak mirenja može se provesti u sporovima koji se odnose na osiguranje, zaštitu potrošača, obiteljsko pravo, predmete profesionalne odgovornosti, radne sporove i građanske sporove u vrijednosti nižoj od 50 000 RON, osim onih u okviru kojih je izdana izvršiva sudska odluka o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti.

Stranke u sporu mogu iskoristiti i arbitražu, alternativni način rješavanja sporova uređen privatnim pravom. Osobe koje su u potpunosti sposobne djelovati mogu dogovoriti rješavanje sporova arbitražom, osim sporova koji se odnose na građanskopravni status, poslovnu sposobnost osoba, postupak nasljeđivanja, obiteljske odnose i prava o kojima ne mogu odlučiti stranke.

2 Postoji li vremensko ograničenje za pokretanje sudskog spora?

Pravo na tužbu zbog novčanih potraživanja podliježe zastari, osim ako je zakonom predviđeno drukčije. U slučajevima posebno predviđenima zakonom zastari podliježu i ostala prava na tužbu, neovisno o njihovom predmetu (članak 2501. Građanskog zakonika).

U skladu s odredbama članka 2517. Građanskog zakonika opći je rok zastare tri godine.

Građanskim zakonikom utvrđeni su posebni rokovi zastare za određene stvari, kao što su:

rok zastare od deset godina za stvarna prava koja nisu zakonom proglašena neotuđivima ili ne podliježu drugom roku zastare; naknada za nematerijalnu /materijalnu štetu koju je osoba pretrpjela kao posljedicu mučenja ili okrutnih djela ili, ako je primjenjivo, uslijed nasilja ili seksualnog napada počinjenog protiv maloljetnika ili osoba koje se ne mogu braniti ili izraziti svoju volju; naknada za štetu nanесenu okolišu;

rok zastare od dvije godine za pravo na tužbu na temelju (re)osigurateljnog odnosa; pravo na tužbu koja se odnosi na plaćanje naknada koje se duguju posrednicima za usluge pružene na temelju ugovora o posredovanju;

rok zastare od godine dana za pravo na tužbu koja se odnosi na povrat iznosa dobivenih od prodaje karata za izvedbu koja se nije održala; usluge koje pružaju ugostitelji ili hotelijeri; poduke koje profesori, učitelji, maestri i umjetnici održavaju u satima te na dnevnoj ili mjesečnoj razini; posjete, tretmane ili lijekove koje pružaju liječnici, primalje, medicinske sestre i ljekarnici; trgovce u maloprodaji u pogledu plaćanja prodanih proizvoda ili dostavljene robe; naknade za rad obrtnicima; naknade i troškove koje klijenti nisu platili odvjetnicima; plaćanje iznosa na koje javni bilježnici i sudski izvršitelji imaju pravo zbog obavljenih aktivnosti; plaćanje iznosa na koje inženjeri, arhitekti, geodeti, računovođe i druge samozaposlene osobe imaju pravo zbog obavljenih aktivnosti; pravo na tužbu protiv prijevoznika koje proizlazi iz ugovora o kopnenom, zračnom ili pomorskom prijevozu robe.

3 Trebam li se obratiti sudu u ovoj državi članici?

Pravila o međunarodnoj nadležnosti u sporovima s prekograničnim elementima utvrđena su u knjizi VII., *Međunarodni parnični postupci*, Zakona o parničnom postupku. Međutim, odredbe te knjige primjenjuju se na postupke s prekograničnim elementima u okviru privatnog prava, osim ako je međunarodnim ugovorima čija je Rumunjska stranka, pravom Europske unije ili posebnim zakonima predviđeno drukčije.

Kad je riječ o pitanjima međunarodne nadležnosti, Zakonom o parničnom postupku utvrđene su odredbe koje se, među ostalim, odnose na sljedeće: sudsku nadležnost koja se temelji na boravištu ili sjedištu tuženika, dobrovoljnom odabiru sudske nadležnosti rumunjskih sudova, sporazumima o odabiru suda, iznimci koja se odnosi na arbitražu, *forum necessitatis*, internoj sudskoj nadležnosti, *lis pendens* i povezanim tužbama na međunarodnoj razini, isključivoj osobnoj nadležnosti, isključivoj nadležnosti za tužbe zbog novčanih potraživanja ili povlaštenoj nadležnosti rumunjskih sudova (članak 1065. i dalje Zakona o parničnom postupku).

4 Ako je tako, kojem bih se točno sudu morao obratiti u ovoj državi članici s obzirom na to gdje ja živim i gdje druga stranka živi, odnosno s obzirom na druge aspekte mog predmeta?

Teritorijalna nadležnost uređena je u skladu s općim kriterijima (boravište/sjedište tuženika), alternativnim kriterijima (očinstvo/majčinstvo, uzdržavanje, ugovor o prijevozu, ugovor o osiguranju, mjenica/ček/zadužnica/jamstvo, potrošači, građanskopravna odgovornost na temelju odštetnog prava) ili isključivim kriterijima (imovina, nasljedstvo, trgovačka društva, tužbe protiv potrošača) utvrđenima u članku 107. i dalje Novog zakona o parničnom postupku.

5 Kojem bih se točno sudu trebao obratiti u ovoj državi članici s obzirom na prirodu mog predmeta i vrijednost spora?

Stvarna nadležnost utvrđena je člankom 94. i dalje Novog zakona o parničnom postupku i ovisi o prirodi predmeta ili predmetnom iznosu.

Okružni sudovi kao *prvostupanjski sudovi* odlučuju o zahtjevima za koje je, u skladu s *Građanskim zakonikom*, *nadležan sud koji je nadležan za obiteljske odnose i skrbništvo*; zahtjevima za upis u registre građanskopravnog statusa; zahtjevima koji se odnose na upravljanje višekatnim zgradama/stanovima /prostorima u isključivom vlasništvu različitih osoba te pravne odnose koje su udruženja vlasnika nekretnina uspostavila s drugim fizičkim ili pravnim osobama; zahtjevima za iseljenje; zahtjevima koji se odnose na zajedničke zidove i jarke, udaljenost između zgrada i nasada, pravo služnosti puta, terete, ostala ograničenja koja utječu na prava vlasništva; zahtjevima koji se odnose na promjene granica i označavanje granica; zahtjevima za zaštitu imovine; zahtjevima koji se odnose na pozitivne ili negativne obveze koje se ne mogu izraziti u novcu; zahtjevima koji se odnose na sudsku podjelu, neovisno o predmetnom iznosu; drugim zahtjevima koji se mogu izraziti u novcu, do uključujući 200 000 RON, bez obzira na svojstvo stranaka.

Tribunali kao *prvostupanjski sudovi* odlučuju o svim zahtjevima koji, u skladu sa zakonom, nisu u nadležnosti drugih sudova ili o svim drugim zahtjevima koji su, u skladu sa zakonom, u njihovoj nadležnosti.

Žalbeni sudovi kao prvostupanjski sudovi odlučuju o zahtjevima koji se odnose na upravne i porezne sporove ili o svim drugim zahtjevima koji su, u skladu sa zakonom, u njihovoj nadležnosti.

6 Mogu li sam pokrenuti sudski postupak ili to moram učiniti putem posrednika, primjerice odvjetnika?

Stranke mogu sudu podnijeti tužbu osobno ili putem zastupnika, pri čemu se takvo zastupanje može temeljiti na zakonu, sporazumu ili odluci suda. Fizičke osobe lišene poslovne sposobnosti zastupa pravni zastupnik. Stranke može zastupati zastupnik kojeg same odaberu u skladu sa zakonom, osim ako se zakonom zahtijeva njihovo osobno pojavljivanje pred sudom.

U prvom stupnju i tijekom žalbenih postupaka fizičke osobe može zastupati odvjetnik ili drugi opunomoćenik. Ako je zastupnik osoba koja nije odvjetnik, taj opunomoćenik može dostavljati podneske o postupovnim iznimkama i meritumu predmeta samo putem odvjetnika, i u fazi istrage i tijekom iznošenja argumenata. Kad je riječ o sastavljanju zahtjeva i iznošenju osnove za žalbu te podnošenju žalbe i iznošenju argumenata u žalbenom postupku, fizičkim osobama pomaže i zastupa ih isključivo odvjetnik. U suprotnom se primjenjuje sankcija ništetnosti.

Pravne osobe pred sudom može zastupati samo pravni savjetnik ili odvjetnik na temelju sporazuma. Kad je riječ o sastavljanju zahtjeva i iznošenju osnove za žalbu te podnošenju žalbe i iznošenju argumenata u žalbenom postupku, pravnim osobama pomaže i, prema potrebi, zastupa ih isključivo odvjetnik ili pravni savjetnik. U suprotnom se primjenjuje sankcija ništetnosti. Prethodno navedene odredbe na odgovarajući se način primjenjuju na udruženja, trgovačka društva ili druge subjekte bez pravne osobnosti.

7 Kome točno podnosim zahtjev za pokretanje spora: prijamnom uredu ili uredu sudskog službenika ili nekoj drugoj službi?

Zahtjev se upisuje u registar i dodjeljuje mu se datum otiskom ulaznog pečata. Nakon registracije zahtjev i priloženi dokumenti te, ako je potrebno, dokazi o tome kako su prosljeđeni sudu, dostavljaju se predsjedniku suda ili osobi koju on odredi, te predsjednik suda ili ta osoba odmah, u skladu sa zakonom, nasumičnim odabirom uspostavlja sudsko vijeće (članak 199. Zakona o parničnom postupku).

8 Na kojem jeziku mogu podnijeti zahtjev? Mogu li to učiniti usmeno ili zahtjev mora biti u pisanom obliku? Mogu li zahtjev poslati faksom ili elektroničkom poštom?

U skladu s člankom 12. stavkom 5. Zakona br. 304/2004 o ustrojstvu pravosuđa zahtjevi i postupovni dokumenti moraju biti sastavljeni isključivo na rumunjskom jeziku. Zahtjevi se dostavljaju isključivo u pisanom obliku. Člankom 194. Novog zakona o parničnom postupku propisano je da se zahtjev, koji je podnesen osobno ili putem zastupnika, primljen poštom, kurirskom službom, telefaksom ili je skeniran i poslan e-poštom ili kao elektronički dokument, upisuje u registar i dodjeljuje mu se datum otiskom ulaznog pečata.

U skladu s člankom 225. Novog zakona o parničnom postupku, ako bilo koja stranka koja treba biti saslušana ne govori rumunjski jezik, sud angažira ovlaštenog sudskog tumača. Ako se stranke s tim slože, sudac ili službenik može djelovati kao prevoditelj. Ako ovlašteni sudski tumač ne može biti prisutan, mogu se upotrijebiti prijevodi osoba od povjerenja koje govore predmetni jezik. Ako je osoba nijema, gluha ili gluhonijema ili se zbog bilo kojeg drugog razloga ne može izražavati, komunikacija se obavlja u pisanom obliku. Ako dotična osoba ne zna čitati ili pisati, angažira se tumač. Odredbe o vještacima na odgovarajući se način primjenjuju na prevoditelje i tumače.

9 Postoje li posebni obrasci za pokretanje postupaka, a ako ne, kako moram izložiti predmet? Je li potrebno uvrstiti neke elemente u spis?

Zakonom o parničnom postupku nije predviđena upotreba standardiziranih obrazaca za pravne zahtjeve. Općim pravilima o parničnom postupku utvrđen je sadržaj nekih od građanskopravnih tužbenih zahtjeva (*npr.* zahtjev, obrana, protuzastjev).

10 Hoću li morati platiti sudske troškove? Ako hoću, kada? Hoću li morati plaćati odvjetnika od samog podnošenja zahtjeva?

Sudski troškovi obuhvaćaju sudske biljege, naknade odvjetnika, vještaka i stručnjaka, putne troškove svjedoka i iznose koje su svjedoci izgubili jer su se morali pojaviti pred sudom, putne troškove i troškove smještaja te sve ostale troškove potrebne za uredno odvijanje postupka. Stranka koja potražuje sudske troškove mora dokazati te troškove i njihov iznos najkasnije do završetka rasprave o meritumu predmeta. Stranka koja je izgubila spor morat će stranci koja je uspjela u sporu na njezin zahtjev platiti sudske troškove. Ako je zahtjev djelomično prihvaćen, suci utvrđuju dio sudskih troškova koji je svaka stranka dužna platiti. Ako je potrebno, suci mogu odrediti prijebod sudskih troškova. Tuženiku koji je potvrdio tužbene zahtjeve koje je tužitelj iznio na prvom ročištu na koje su stranke uredno pozvane sudskim pozivom ne može se odrediti plaćanje sudskih troškova, osim ako je tužitelj prije pokretanja postupka tuženiku poslao službenu obavijest ili se tuženik oglašio. U slučaju više tužitelja ili tuženika može se odrediti da sudske troškove plate u jednakom iznosu, razmjerno ili zajednički, ovisno o njihovom statusu u postupku ili prirodi njihova međusobnog pravnog odnosa.

11 Mogu li zatražiti pravnu pomoć?

Pravna se pomoć može dobiti u skladu s odredbama Hitne uredbe br. 51/2008 o javnoj pravnoj pomoći u građanskopravnim stvarima, odobrene s dodatnim izmjenama Zakonom br. 193/2008, kako je kasnije izmijenjen. Novi zakon o parničnom postupku (članci 90. i 91.) sadržava opće odredbe o pravnoj pomoći.

12 Kada se smatra da je moj postupak službeno pokrenut? Hoće li mi nadležna tijela dati neke povratne informacije o tome je li moj predmet pravilno izložen?

Zahtjev se upisuje u registar i dodjeljuje mu se datum otiskom ulaznog pečata. Nakon registracije zahtjev i popratni dokumenti dostavljaju se predsjedniku suda ili suci koji zamjenjuje predsjednika, te on odmah nasumičnim odabirom uspostavlja sudsko vijeće.

Vijeće kojem je predmet nasumično dodijeljen provjerava ispunjuje li zahtjev potrebne uvjete. Ako zahtjev ne ispunjuje uvjete, tužitelja se u pisanom obliku obavješćuje o predmetnim nedostacima. U roku od najviše deset dana od primitka obavijesti tužitelj mora dostaviti dodatne informacije ili izvršiti naložene izmjene. U suprotnom se zahtjev poništava. Ako se u propisanom roku ne ispune obveze s obzirom na dostavu dodatnih informacija ili izmjenu zahtjeva, sud nalaže poništenje zahtjeva rješenjem donesenim na sjednici sudskog vijeća.

Nakon što sudac utvrdi da su ispunjeni svi zakonski uvjeti u pogledu zahtjeva, rješenjem nalaže da se taj zahtjev dostavi tuženiku.

13 Hoću li dobiti detaljne informacije o rasporedu sljedećih događaja (poput roka u kojem moram uložiti dokument za obranu)?

Detaljne informacije o predmetu mogu se dobiti u uredu arhiva sudova ili na njihovim internetskim stranicama, ako postoje, na adresi <http://portal.just.ro/>.

Sud može odlučiti o zahtjevu samo ako su sve stranke dobile sudski poziv ili su se pojavile pred sudom osobno ili putem zastupnika. Sud će odgoditi odluku o predmetu i naložiti da se strankama pošalje sudski poziv kad god utvrdi da stranka koja nije prisutna nije primila sudski poziv u skladu sa zahtjevima predviđenima zakonom. U suprotnom se primjenjuje sankcija ništetnosti. Dostava sudskih poziva i svih postupovnih dokumenata obavlja se po službenoj dužnosti.

Nakon što sudac utvrdi da su ispunjeni svi zakonski uvjeti u pogledu zahtjeva, rješenjem nalaže da se taj zahtjev dostavi tuženiku, kojeg se obavješćuje o obvezi da u roku od dvadeset i pet dana od dostave zahtjeva dostavi svoju obranu te da će se u suprotnom primijeniti sankcije. Ta se obrana dostavlja tužitelju, koji mora u roku od deset dana od dostave dostaviti očitovanje na obranu. Tuženik se s očitovanjem na obranu upoznaje uvidom u spis predmeta. Sudac u roku od tri dana od datuma dostave očitovanja na obranu odlukom zakazuje prvu raspravu, koja se održava u roku od najviše šezdeset dana od datuma sudske odluke, te nalaže da se strankama pošalje sudski poziv. Ako tuženik u zakonskom roku ne dostavi obranu ili tužitelj u zakonskom roku ne dostavi očitovanje na obranu, sudac, nakon isteka odgovarajućeg razdoblja, odlukom zakazuje prvu raspravu, koja se održava u roku od najviše šezdeset dana od datuma te odluke, te nalaže da se strankama pošalje sudski poziv. U hitnim postupcima sudac može, ovisno o okolnostima predmeta, skratiti prethodno navedene rokove. Ako tuženik boravi u inozemstvu, sudac određuje dulji razumni rok, ovisno o okolnostima predmeta.

Stranci koja je podnijela zahtjev i potvrdila datum rasprave te stranci koja se pojavila na ročištu ne šalje se sudski poziv tijekom postupka pred sudom jer se smatra da je dotična stranka obaviještena o datumima kasnijih rasprava. Te se odredbe primjenjuju i na stranku kojoj je dostavljen sudski poziv na raspravu jer se smatra da je u tom slučaju dotična stranka obaviještena o datumima rasprava koje slijede nakon one za koju je dostavljen sudski poziv. U sudskom pozivu navodi se i da se, nakon što primi sudski poziv i potpiše potvrdu o primitku, smatra da je stranka kojoj je sudski poziv upućen isto tako obaviještena o datumima rasprava koje slijede nakon one za koju je dostavljen sudski poziv.

Na prvoj raspravi na koju su stranke uredno pozvane sudac, nakon što saslušaju stranke, mora procijeniti koliko će vremena biti potrebno za ispitivanje, uzimajući u obzir okolnosti predmeta, kako bi se presuda mogla donijeti u optimalnom i predvidivom roku.

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.